

контуру, по висоті-контрольним нівелюванням від робочих реперів.

Література

1. Міст, веб-сайт URL:
<https://uk.wikipedia.org/wiki/Міст>.
2. Федотов Г.А. Инженерная геодезия. М., 2002.
3. Гусев Ю.С., Кочетов Ф.Г., Кочетова Э.Ф. Инженерная геодезия в автодорожном строительстве. Н.Новгород, 2001.
4. Андреев О.В. и др. Справочник инженера дорожника. Изыскания и проектирование автомобильных дорог. М., 1997.

ЕКОЛОГО – ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РАЦІОНАЛЬНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Шилов Д.Ю.

(науковий керівник к.е.н., доцент Петренко О.Я.)

Харківський національний аграрний університет

ім. В.В. Докучаєва

Діяльність суспільства повинна інтегруватися з навколишнім природним середовищем без негативних наслідків і має підпорядковуватися певним екологічним законам.

Екологічні проблеми виникають саме тоді, коли має місце інтенсивне господарська діяльність суспільства, широкомасштабне залучення до виробництва природних ресурсів і надмірне, екологічно необґрунтоване їх використання, застосування застарілих та небезпечних технологій. Екологічна криза є неминучою, якщо нарощування масштабів та темпів матеріального

виробництва відбувається без урахування екологічних факторів, критеріїв, обмежень і вимог.

Особливу значимість останнім часом набувають питання збереження екологічного потенціалу території економічними методами. Це пов'язано з тим, що вирішення екологічних проблем розглядають майже всі розвинені держави як одну з умов їх сталого й благополучного розвитку. В Україні на нинішньому етапі земельної реформи, що відбувається при майже безконтрольному становленні ринкових відносин у земельній сфері, відсутності критеріїв розмежування власності на природні ресурси й суперечливості земельного законодавства, питання збереження екологічного потенціалу при використанні землі не вирішуються та, навіть, відходять на другий план. Виникає серйозна небезпека втрати цінних екологічних територій.

Проголошення пріоритетними лише економічних цілей без врахування соціальної потреби в прийнятному для людини природному середовищі, може обернутися вкрай негативними екологічними наслідками в майбутньому, а загальні еколого - економічні збитки будуть не спів розмірно з короткостроковими вигодами.

Для зняття протиріч між короткотерміновими економічними вигодами й довгостроковими завданнями економічного росту й сталого розвитку потрібна розробка й впровадження особливих економічних і правових механізмів, що стимулюють ощадливе і невиснажливе або стале землекористування.

У країнах з розвиненим земельним ринком і ринком нерухомості вироблений досить широкий спектр економічних і правових технологій, спрямованих на охорону цінних сільськогосподарських і природоохоронних земель, історичних і просто гарних ландшафтів. Закордонний досвід показує, що існування різноманітних форм власності на землю супроводжується

розвитком гнучкого правового регулювання землекористування, пов'язаного, в основному, з обмеженням прав власника, землекористувача.

Екологічний фактор слід враховувати повсякчас, він є одним із перспективних напрямків земельної політики, спрямованої на підвищення екологічної стабільності землекористування. Під екологічним фактором необхідно розуміти різні якісні і кількісні параметри стану природного середовища, а також утворені природними об'єктами екосистемі можливості. Нинішнє неврахування екологічного фактору призводить до значних втрат доходів [1].

Аналіз основних факторів, що призвели до еколого - економічної кризи в Україні, свідчить, що нині аграрний сектор економіки за рівнем негативного впливу на навколишнє природне середовище порівняний з найбільш екологічно небезпечними промисловими виробництвами [2].

На сучасному етапі розвитку науковці, які досліджують питання раціонального землекористування, більше звертають увагу на поєднанні його економічної та екологічної складових [3, 4]. Виділення економічної складової раціонального сільськогосподарського землекористування поєднується завданнями самої економічної науки. Виділення екологічної складової зумовлюється насамперед тим, що земля є «живим організмом», середовищем існування різноманітних мікроорганізмів, таким природним ресурсом, від стану якого залежить екологічна стабільність держави.

Основним критерієм сучасної господарської діяльності в межах агропромислового виробництва має бути одержання максимально можливої економічної вигоди при обов'язковому дотриманні екологічних вимог. Ось чому, при використанні земельних угідь необхідно дотримуватись еколого - економічних принципів

організації раціонального землекористування, а саме: пріоритетності екологічних вимог над економічними інтересами; забезпечення рівних умов розвитку різних форм власності і господарювання на землі та ін. [5].

З метою забезпечення ефективного використання землі, природа якої характеризується двоїстістю (вона є природним і економічним ресурсом), пропонується враховувати еколого - економічний механізм раціонального сільськогосподарського землекористування. До економічної складової відносяться всі регулятори впливу на землекористувачів, метою яких є стимулювання їх діяльності до раціонального використання земельних ресурсів. Завданням екологічної складової є формування ощадливого ставлення до такого унікального природного ресурсу, як земля.

Раціональне аграрне землекористування має включати такі складові:

- оптимальну та еколого безпечну територіальну і структурну організацію сільськогосподарського виробництва; поєднання альтернативних напрямків інтенсифікації аграрного землекористування;

- вживання обґрунтованих заходів щодо комплексного поліпшення, відтворення й охорони земельних ресурсів, переходу на біологічні системи захисту рослин;

- формування раціональної структури сільськогосподарських угідь на основі контурно-меліоративної організації території, а також застосування ґрунтозберігаючих видів техніки, технології та організації аграрного виробництва;

- посилення відповідальності землевласників і землекористувачів за раціональне використання, відтворення та збереження земельних ресурсів, екологічний стан навколишнього середовища, дотримання екологічних вимог і нормативів;

– розроблення та впровадження у практику ефективного економічного механізму раціонального аграрного землеволодіння й землекористування [6].

Еколого безпечне використання земельних ресурсів, ефективне відтворення родючості ґрунтів і забезпечення на цій основі ресурсо - екологічної безпеки життєдіяльності людини належать до пріоритетних напрямків сучасності. Це зумовлено тим, що майже всі земельні ресурси України охоплені гострою системною кризою, в результаті чого держава зазнає великих економічних, соціальних і екологічних збитків.

Важко досягти реальних позитивних перетворень в системі використання земель за відсутності сталого розвитку еколого - економічної системи. Сталий розвиток необхідно розглядати в динаміці, в постійному русі і якісно нових змінах. Повинна відбуватися поступова зміна і набуття системою нового стану, який повинен бути не гіршим від попереднього.

З проведеного аналізу сучасного стану еколого - економічної системи використання сільськогосподарських земель приходимо до висновку, що вирішення проблеми виходу з екологічної кризи заключається у поєднанні економічної та екологічної складових щодо раціонального використання сільськогосподарських угідь. Повинна відбуватися поступова зміна і набуття еколого - економічною системою нового стану, який повинен бути не гіршим від попереднього.

Література

1. Другак В. Концепція створення системи еколого - економічного регулювання розвитку землекористувань // Землевпорядний вісник. – 2010. – №10. – С. 25-27.

2. Мишенин Е. В. Организационно-экономический механизм экологизации аграрной сферы / Е. В. Мишенин, И. Н. Ришняк, П. В. Тархов // Вісник Сумського

національного аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – Суми, 2002. – Вип. ½. – С. 77-81.

3. Быстряков И. К. Управление рациональным землепользованием: теоретический курс / И. К. Быстряков // Теорія і методи оцінювання, оптимізації використання та відтворення земельних ресурсів: Матеріали Міжнар. наук. конференції: У 2ч. – Ч. 1 – К., 2002. – С. 139-142.

4. Козьменко С. Н. Эколого-экономические аспекты рационального землепользования / С. Н. Козьменко // АПК: экономика, управление. – 1989. – №8. – С. 91-94.

5. Чепець О. Г. Екологічна безпека сільськогосподарського землекористування / О. Г. Чепець // Вісник Сумського національного аграрного університету, випуск 4-5. Серія: Економіка і менеджмент. – Суми, 2007.

6. Шилепницький І. О. Економіко-екологічні основи відтворення родючості та охорони еродованих земель: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.07.02 / Шилепницький Іван Орестович. – К., 2002. – 16 с.

ВІДНОВЛЕННЯ МЕЛІОРАТИВНОГО КОМПЛЕКСУ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧИТЬ РАЦІОНАЛЬНЕ ТА ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

Шпигун А.Р.

(науковий керівник, ст. викладач Одарюк Т.С.)

Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

Україна відноситься до регіонів з розвиненим сільським господарством. На сьогодні рільництво України залежить не тільки від рівня господарювання, а і від, часто несприятливих, природно-кліматичних умов. Особливо